

Quickscan Flora & Fauna

t.b.v. 'Bestemmingsplan Hornerheide'

gemeente Leudal

Rapportnummer:	211x01206
Datum:	05 december 2007
Contactpersoon opdrachtgever:	De heer H. Laumen (Proteion), de Heer Mirandolle (Bluestone Real Estate)
Projectteam BRO:	De heer Rob van Dijk (ecoloog)
Trefwoorden:	Flora- en faunawet; natuuronderzoek, effectbeschrijving; onthefing
Beknopte inhoud:	<p>Er is een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden op het instellingsterrein Hornerheide te Horn (gemeente Leudal), en mogelijke effecten van uitbreidingsplannen op deze natuurwaarden. Hieruit blijkt dat in het plan strenger beschermde soorten te verwachten zijn. Aanvullend veldonderzoek is nodig om effecten op deze soorten nauwkeuriger in beeld te krijgen.</p> <p>Bovendien dient vanuit planologische gebiedsbescherming compensatie van natuurwaarden plaats te vinden.</p>

BRO Tegelen
Venloseweg 2
5931 GT Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01
F +31 (0)77 373 76 94
E tegelen@bro.nl

Inhoudsopgave	pagina
1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding van het onderzoek	3
1.2 Leeswijzer	3
2. SAMENVATTING EN ADVIES	5
3. WERKWIJZE	7
4. HET NATUURONDERZOEK	9
4.1 Ligging van het plangebied	9
4.2 Gebiedsbeschrijving	9
4.3 Beschermden soorten	12
4.4 Gebiedsbescherming	15
5. EFFECTBESCHRIJVING	17
5.1 De ruimtelijke ingreep	17
5.2 Te verwachten effecten op beschermde soorten	17
5.2.1 Zoogdieren	17
5.2.2 Broedvogels	18
5.2.3 Amfibieën en reptielen	18
5.3 Effecten op beschermde gebieden	19
 Bijlage 1. Ruimtelijke plannen en natuurwetgeving	 21

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding van het onderzoek

De eigenaar van het gezondheids- en behandelcentrum Hornerheide, Proteion, heeft het voornemen om op haar huidige locatie nieuwe ontwikkelingen te realiseren. Het centrum is gevestigd in het bosrijke gebied ten noordwesten van de kern Horn (gemeente Leudal).

De initiatiefnemer heeft BRO gevraagd om inzicht te geven in de wettelijke verplichtingen en mogelijkheden met betrekking tot natuurwetgeving en natuurbeleid. Hiertoe is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar beschermde natuurwaarden in het gebied. Voorliggend rapport doet verslag van dit onderzoek en geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden en eventuele vervolgstappen om de geplande ontwikkeling te realiseren.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek vertaald in een advies. Hoofdstuk 3 geeft de gevolgde werkwijze weer, en in hoofdstuk 4 en 5 zijn de resultaten van het natuuronderzoek uitgewerkt en onderbouwd. Een samenvatting van het gebruikte wettelijke kader is gegeven in Bijlage 1.

2. SAMENVATTING EN ADVIES

In het plangebied bevinden zich naar verwachting vaste rust- en verblijfplaatsen van streng beschermde diersoorten, waarvoor verstoring bij de geplande ingreep onvermijdelijk is. Bij een ontheffingsaanvraag dient aan het zogenaamde uitgebreide toetsingskader (behoud van de gunstige staat van instandhouding en ontbreken van alternatieven) worden voldaan. Een aantal van deze soorten is bovendien vermeld zijn op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Omdat bij ingrepen die vaste leefgebieden van deze soorten verstoren altijd sprake moet zijn van dwingende redenen van openbaar belang, kan het voorkomen van deze soorten van invloed zijn op de uitwerking van het masterplan.

Tenslotte zullen zich in het plangebied naar alle verwachting enkele matig beschermde soorten ophouden. Bij een ontheffingsaanvraag voor deze soorten geldt de lichte toets: de gunstige staat van instandhouding moet worden gewaarborgd. In de praktijk komt dit neer op het nemen van passende compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen.

Delen van het plangebied vallen binnen de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG). Hier geldt de 'ontwikkelingsgerichte basisbescherming': de te verdwijnen, verstoren en versnipperen natuurwaarden moeten worden gecompenseerd. Hierbij geldt een oppervlaktetoeslag van 33%.

Het is noodzakelijk om voor het plangebied aanvullend veldonderzoek uit te voeren naar het voorkomen van de te verwachten strenger beschermde soorten. Het gaat hierbij om onderzoek naar vleermuizen, eekhoorn, broedvogels (met name uilen en spechten), amfibieën en reptielen. Op basis van deze gegevens kan worden beoordeeld of een ontheffingsaanvraag vanuit de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bovendien dienen de resultaten als een basis voor het op te stellen compensatieplan voor de POG.

Het veldonderzoek dient uitgevoerd te worden in de daarvoor geschikte perioden van het jaar. Eekhoorn kan jaarrond worden geïnventariseerd, waarbij februari-maart de meest geschikte periode is. Broedvogels kunnen in de periode maart-augustus worden geïnventariseerd, evenals amfibieën. Vleermuizen en reptielen worden geïnventariseerd in de periode mei-oktober.

3. WERKWIJZE

Voor een toetsing van mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden zijn deze natuurwaarden in beeld gebracht door middel van een quick-scan. Deze bestaat uit een bronnenonderzoek en een verkennend veldbezoek.

Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens en aangekochte gegevens. Natuurloket geeft informatie over de verspreiding van soortgroepen per km² en of daarbij wettelijk beschermde soorten en / of soorten van de Rode lijst voorkomen. De onderzoekslocatie ligt in de km-vakken 191/192-358/359¹. In deze km-vakken zijn volgens Natuurloket globaal gezien vaatplanten, amfibieën en insecten goed onderzocht. Zoogdieren zijn in de genoemde km-vakken matig onderzocht. Overige relevante soortgroepen zoals reptielen zijn volgens Natuurloket niet of slecht onderzocht. Ter aanvulling is gebruik gemaakt van de provinciale natuurgegevens, die online beschikbaar zijn. Voor informatie over gebiedsbescherming is gebruik gemaakt van de digitale gegevens van de Provincie Limburg en het Ministerie van LNV. Tevens is gebruik gemaakt van algemene verspreidingsatlassen.

Ter aanvulling op de vrij beschikbare gegevens is gebruik gemaakt van de Natuurbank Limburg. Deze gegevensbeherende organisatie binnen het Natuurhistorisch Genootschap Limburg beschikt over een relatief complete dataset afkomstig van verschillende bronnen.

Het verkennende veldbezoek is uitgevoerd op 15 november 2007. Hierbij zijn ecotopen in beeld gebracht; bovendien is gelet op sporen en verblijfplaatsen van beschermde soorten in en rondom het plangebied.

Op basis van de verzamelde kennis en de ingrepen die plaats zullen vinden, is een beoordeling gemaakt van de effecten die zullen plaatsvinden. Hierbij is advies uitgebracht met het oog op de genoemde wettelijke verplichtingen.

---

¹ De getallen staan voor de x- respectievelijk y-coördinaat van de linker benedenhoek van het km-vak.

4. HET NATUURONDERZOEK

4.1 Ligging van het plangebied

Hornerheide ligt in het buitengebied van de gemeente Leudal tussen de kernen Horn en Baexem. Het plangebied wordt aan de oostzijde begrensd door de Heythuyserweg (N279), aan de zuidzijde door de weg Hornerheide, aan de westzijde en noordwestzijde door bospaden en aan de noordoostzijde door een bosrand.

De Amersfoortcoördinaten van het midden van het onderzoeksgebied zijn 192,2-359,2². In figuur 1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

4.2 Gebiedsbeschrijving

Het terrein van gezondheidscentrum Hornerheide maakt landschappelijk gezien deel uit van een groot bosgebied ten westen van Horn, dat doorsneden wordt door enkele doorgaande wegen. Het betreft grotendeels gemengd bos met plaatselijk landbouwenclaves en heiderestanten. Ook zijn verspreid in het bosgebied vennen en bospoelen aanwezig. Ten noorden van het boscomplex loopt de Haelense Beek. In het plangebied zelf zijn een aantal verschillende ecotopen te onderscheiden.

Het centrale deel van het plangebied is te beschouwen als bebouwd gebied in een parkachtige omgeving (foto 1 t/m 3). Hier bevinden zich gebouwen van het gezondheidscentrum met omliggende verhardingen. Rondom de gebouwen bevinden zich plantsoenen met sierheesters en bomen (met name Grove den en Amerikaanse eik). Aan de oostzijde liggen parkeerplaatsen; hier staat een leegstaand huis. In het noordoosten van het plangebied staan twee kantoorpanden met een siervijver aan de achterzijde. Aan de westzijde van het bebouwde gebied vond op het moment van het veldbezoek nieuwbouw plaats. Het oostelijke deel van het bebouwde gebied is rijker aan bomen.

In het noordwestelijke en zuidwestelijke deel van het plangebied bevindt zich bos. Het bos wordt gedomineerd door Grove den, met een maximale dikte van 35 cm. Daarnaast komen in het bos Tamme kastanje, Zomereik en Ruwe berk voor. Plaatselijk komen varens voor; grotendeels ontbreekt echter de kruid- of struiklaag. In het bos is enig microreliëf aanwezig.

In het bos zijn een aantal oude, deels leegstaande gebouwen aanwezig (foto 4). Deze worden geheel omringd door bos. Achter het meest westelijke gebouw staat een aanplant van Amerikaanse eik, die een dikte hebben van circa 30 cm.

---

² De getallen staan voor de x- respectievelijk y-coördinaat van de linker benedenhoek van het km-vak.

Het meest noordelijke deel van het plangebied bestaat uit weiland (foto 5). In de grasvegetatie worden kruidachtige soorten zoals Ridderzuring, Vogelmuur, Grote brandnetel, Kleine ooievaarsbek en Scherpe boterbloem aangetroffen. Met name het noordelijke perceel nabij de bosrand wordt relatief extensief beheerd. Het weiland wordt gescheiden van de kantoren door een brede droge greppel.

In het gebied komt oppervlaktewater voor in de vorm van sloten en poelen. Waterhoudende sloten bevinden zich ten noorden en westen van het weiland (foto 6). Een specifieke water- of oevervegetatie ontbreekt. Door het bebouwde gebied loopt een periodiek waterhoudende greppel (foto 7). Tenslotte bevinden zich in het bos kleine ondiepe poeltjes, die begroeid zijn met Boswilg, lisdodde, grassen en veenmos (*Sphagnum*) (foto 8). In de poeltjes bevindt zich een dikke laag bladafval.

Foto 1 t/m 8 (van links naar rechts, van boven naar onder)

4.3 Beschermde soorten

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Echter, het veldbezoek heeft plaatsgevonden in een periode dat niet alle soorten waarneembaar zijn. Tijdens het veldbezoek is wel gelet op voor beschermde soorten geschikte biotopen.

De houtopstanden in het gebied worden gedomineerd door algemene soorten van voedselarme, verzuurde omstandigheden. Dat bijzondere soorten hier niet geheel zijn uit te sluiten, blijkt uit een waarneming van Rodelijstsoort Grondster door de provincie (2000) en beginnende veenvorming in bospoeltjes. In het bos is door de provincie ook Koningsvaren waargenomen. Deze soort is beschermd volgens beschermingsniveau 1, wat betekent dat bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van de Flora- en faunawet. Een andere te verwachten soort van beschermingsniveau 1 is Brede wespenorchis.

Door de provincie en de Natuurbank worden als strenger beschermde soorten van bos en heide Jeneverbes en Kleine zonnedauw vermeld voor de bossen in de omgeving. Het voorkomen van deze soorten in het plangebied zelf is uit te sluiten vanwege het ontbreken van waarnemingen tijdens het veldbezoek (voor Jeneverbes) en het ontbreken van geschikte vochtige heide of veenterreinen. De aanwezigheid van andere strenger beschermde soorten in het bos is uit te sluiten vanwege het ontbreken van vindplaatsen in de verdere omgeving van het plangebied.

Het grasland en de slootkanten in het plangebied bieden in principe geschikte biotopen voor beschermde soorten als Grasklokje, Dotterbloem en Rapunzelklokje. Voor eerstgenoemde twee soorten geldt een vrijstelling ex art. 75 van de Flora- en faunawet. Rapunzelklokje staat volgens de provinciale gegevens aan een pad ten zuiden van het gebied Hornerheide. Andere vondsten op geschikte groeiplaatsen (bermen of bosranden) zijn niet vermeld. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat de soort zich na 2000 nog op nieuwe plaatsen in het gebied gevestigd heeft. Het gebiedsgebruik is namelijk niet noemenswaardig veranderd.

Conclusie: Bij ruimtelijke ontwikkelingen hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde vaatplanten.

Zoogdieren

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek diverse muizenholen, konijnenholen en molshopen waargenomen. Ook andere kleine grondgebonden zoogdieren van beschermingsniveau 1 zullen volgens de gegevens van de Natuurbank in het gebied leven of foerageren, zoals Egel, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis, Bosmuis, Veldmuis, Rosse woelmuis, Haas, Ree, Vos, Wezel, Hermelijn en Bunzing. Voor deze soorten geldt een vrijstelling ex art. 75 van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Bij de Natuurbank zijn een aantal uit de omgeving van het plangebied (2 x 2 km) waarnemingen bekend van de strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoorten Damhert, Eekhoorn en Das. De waarneming van Damhert (2000) zal zeker betrekking hebben op een ontsnapt exemplaar. Deze soort komt namelijk in het wild niet voor in de wijde omgeving van Horn.

Voor Eekhoorn zal het plangebied vrijwel zeker actueel leefgebied vormen. Tijdens het veldbezoek zijn mogelijke eekhoornnesten in bomen waargenomen. Ook het omliggende naaldbos biedt een geschikte biotoop voor Eekhoorn.

De waarnemingen van de Das betreffen oudere waarnemingen (1987, 1992) op km-hokniveau. Recentere informatie over de soort ontbreekt. In het Soortbeschermingsplan Das (1993) wordt het gebied ten noordoosten van Baexem aangemerkt als dassenleefgebied. In het bos en grasland zijn tijdens het veldbezoek geen sporen van de Das waargenomen. Het plangebied zal geen primair dassenleefgebied vormen.

In de omgeving van het plangebied zijn bij de Natuurbank waarnemingen bekend van de vleermuissoorten Gewone en Kleine dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis en Watervleermuis. In het plangebied zijn potentieel geschikte verblijfplaatsen aanwezig in de vorm van enkele holle bomen en gebouwen. Bovendien biedt het plangebied als geheel een geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Alle vleermuissoorten in Nederland zijn streng beschermd volgens de Flora- en faunawet.

Conclusie: Bij de ruimtelijke ontwikkelingen dient rekening gehouden te worden met het voorkomen van Eekhoorn en van vleermuizen. De consequenties hiervan zijn vermeld in paragraaf 5.2.1.

Vogels

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek vogelsoorten waargenomen, zoals Houtduif, Merel, Roodborst, Goudhaantje, Winterkoning, Koolmees, Pimpelmees, Boomklever en Vink. In het broedseizoen zullen nog diverse andere vogels tot broeden kunnen komen in het bos en de struikbeplanting. In de bossen in de omgeving zijn veel waarnemingen van spechten gedaan. De meeste bomen in het plangebied zijn nog niet geschikt voor holenbroedende soorten zoals spechten, maar de aanwezigheid van nesten is op basis van het veldbezoek niet geheel uit te sluiten. Voor uilen is een nestplaats aanwezig in de vorm van een bosuilenkast. Deze hangt aan een te slopen gebouw in het bos aan de noordzijde van het plangebied. Ten slotte zal het bosgebied foerageergebied vormen van de Havik. Deze soort broedt ten oosten van de Heythuysenweg en in het bosgebied ten westen van het plangebied.

Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten zijn wettelijk beschermd. Omdat voor vogels nog geen gedragscode bij ruimtelijke ontwikkelingen voorhanden is, vallen alle vogelsoorten praktisch gezien onder het strengste beschermingsniveau van de Flora- en faunawet.

Conclusie: bij het ruimtelijk plan dient rekening gehouden te worden met broedvogels. De consequenties van de ruimtelijke ingreep zijn vermeld in paragraaf 5.2.2.

Amfibieën, reptielen en vissen

Tabel 3: Overzicht van wettelijk beschermde amfibieën- en reptielensoorten die in het plangebied te verwachten zijn. Voor uitleg beschermingsniveaus: zie bijlage.

Soortnaam	Functie plangebied	Beschermingsniveau		
		1	2	3
Alpenwatersalamander	Mogelijk leefgebied		x	
Bruine kikker	Mogelijk leefgebied	x		
Gewone pad	Mogelijk leefgebied	x		
Heikikker	Mogelijk leefgebied			x
Kleine watersalamander	Mogelijk leefgebied	x		
Levendbarende hagedis	Mogelijk leefgebied		x	
Middelste groene kikker	Mogelijk leefgebied	x		
Poelkikker				x
Hazelworm	Mogelijk leefgebied			x

De omgeving van het plangebied is rijk aan amfibieën en reptielen. De Natuurbank Limburg meldt naast het voorkomen van licht beschermde soorten ook de strenger beschermde Heikikker, Poelkikker, Alpenwatersalamander, Hazelworm en Levendbarende hagedis.

Een kerngebied van dergelijke soorten wordt gevormd door de Beegderheide, ruim een kilometer ten zuidwesten van het plangebied. In de directe nabijheid van het instellingsterrein liggen enkele kleinere vennetjes waar ook met enige regelmaat de genoemde soorten worden aangetroffen. In het plangebied zelf zijn twee potentiële waterbiotopen aanwezig, namelijk de kleine bospoel in het noordwesten, en de sloot rondom het grasland. Hoewel deze wateren geen optimale voortplantingsplaatsen vormen, kunnen ze van belang zijn als stapsteen in een groter leefgebied. Het omliggende bosgebied, waaronder het plangebied, vormt plaatselijk een geschikte landbiotoop voor de genoemde reptielen en amfibieën. Hazelworm is niet aangetroffen in Hornerheide, maar wel op de Beegderheide. Het voorkomen van Hazelworm is echter niet goed in kaart gebracht vanwege de verborgen leefwijze van deze soort.

Voor beschermde vissen zijn geen geschikte wateren aanwezig in het plangebied. Alle waarnemingen van vissen in de omgeving van het plangebied hebben betrekking op de Haelense Beek.

Conclusie: bij ruimtelijke ontwikkelingen dient rekening gehouden te worden met beschermde amfibieën en reptielen. De consequenties van de ruimtelijke ingreep zijn vermeld in paragraaf 5.2.3.

Overige diersoorten

De omgeving van het plangebied is volgens de gegevens van de Natuurbank rijk aan dagvlinders en libellen. Voor dagvlinders gaat het om relatief algemene soorten; onder de libellen zijn ook meer bijzondere soorten waargenomen. Zeer opmerkelijk is het voorkomen van de streng beschermde Gevlekte witsnuitlibel bij het ven ten noordwesten van het plangebied. De wateren in het plangebied zijn echter niet geschikt voor deze soort, vanwege de afwezigheid van een goede water- en oevervegetatie. Het plangebied zelf is niet van belang voor deze soort.

Van andere ongewervelde diersoorten zijn geen waarnemingen bekend en geen geschikte biotopen aanwezig.

Conclusie: bij het ruimtelijk plan hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde ongewervelde diersoorten.

4.4 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt op te grote afstand van wettelijk beschermde gebieden (Natura-2000-gebieden of Beschermde natuurmonumenten) om negatieve invloed te kunnen uitoefenen. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied, Leudal, ligt 2 km ten noorden van het plangebied. Dit gebied is aangewezen voor de habitattypen 'submontane en laaglandrivieren', 'Sub-atlantische en Midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukenbossen' en 'bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior*' en voor de soort Bever. Deze natuurwaarden zijn met name gevoelig voor veranderingen in hydrologie en waterkwaliteit. Het gebied Hornerheide heeft geen hydrologische relatie met het natuurgebied Leudal, doordat ze behoren tot twee verschillende beekdalsystemen. Ieder effect op het natuurgebied is uit te sluiten.

Het plangebied valt deels binnen de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG), zoals vastgesteld in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg. De natuurwaarde van deze zone in het plangebied wordt ontleend aan de aanwezigheid van bos. Op structuurniveau is de zone van belang als bufferzone rondom de Haelense Beek, die onderdeel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur, en als robuuste groene verbinding tussen het Leudal en de Beegderheide.

Voor de POG geldt een ontwikkelingsgerichte basisbescherming. Dit betekent dat ontwikkelingen in deze gebieden gericht moeten zijn op de versterking van natuur- en landschapswaarden. Wanneer aantasting van de natuurwaarden onvermijdelijk is, is compensatie noodzakelijk volgens de provinciale compensatierichtlijnen.

Conclusie: bij het ruimtelijk plan hoeft dient rekening gehouden te worden met de beschermde status van de houtopstanden, die deel uitmaken van de POG. De consequenties hiervan zijn vermeld in paragraaf 5.3.

5. EFFECTBESCHRIJVING

5.1 De ruimtelijke ingreep

Het project omvat de uitbreiding van het bestaande zorgcentrum aan de Heythuyserweg ten behoeve van zorgverblijven, zorgresearch en zorgtechniek. Hiervoor is een masterplan opgesteld, met een bijbehorend stedenbouwkundig model.

In dit stedenbouwkundige model wordt de meest grootschalige nieuwbouw gerealiseerd in het weiland en het bosgebied ten zuidwesten hiervan. In dit bosperceel staat momenteel een aantal oudere gebouwen. Deze zullen worden gesloopt. Tenslotte zal enige nieuwbouw plaatsvinden aan de voorkant van het terrein, en zal de verkeerssituatie in het gebied worden gewijzigd.

De verwachting is dat de functiewijziging gepaard gaat met de volgende werkzaamheden:

- het kappen van bomen;
- het slopen van gebouwen;
- het verwijderen van overige vegetatie;
- het graven van geulen voor de aanleg van leidingen;
- het aanleggen van verhardingen;
- het bouwen van de zorgcentra.

5.2 Te verwachten effecten op beschermde soorten

5.2.1 Zoogdieren

Het plangebied vormt naar alle waarschijnlijkheid leefgebied van Eekhoorn en diverse vleermuissoorten. Er zijn mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig in te kappen bomen en te slopen bebouwing. Effecten op deze soorten kunnen pas bepaald worden wanneer de (mogelijke) verblijfplaatsen van deze soorten in het gebied in beeld gebracht zijn.

Voor het verdwijnen of verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen is een ontheffing ex art. 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Voor Eekhoorn geldt hierbij de lichte toets: de gunstige staat van instandhouding dient te worden gewaarborgd. Voor vleermuizen geldt de uitgebreide toets: hierbij moet tevens het ontbreken van alternatieven voor de ingreep aangetoond worden.

5.2.2 Broedvogels

In het plangebied zullen diverse vogelsoorten tot broeden komen in de aanwezige bomen en struiken. Verblijfplaatsen van vogels in de vorm van nesten in bomen en struiken en grondnesten worden uitsluitend gedurende het broedseizoen aangemerkt als vaste rust- en verblijfplaats. Doordat voor broedvogels bij een ontheffingsaanvraag de uitgebreide toets geldt, is het niet mogelijk om verblijfplaatsen van broedvogels te verstoren.

Bij het nieuwbouwplan is een aantal broedvogelsoorten betrokken. Het gaat hierbij enerzijds om vogels die broeden in de aanwezige vegetatie en die geen vaste nestplaatsen maken, en anderzijds om een broedvogel met een vaste nestplaats (spechten en uilen).

Verblijfplaatsen van vogels in de vorm van nesten in bomen en struiken en grondnesten worden uitsluitend gedurende het broedseizoen aangemerkt als vaste rust- en verblijfplaats. Doordat voor broedvogels bij een ontheffingsaanvraag de uitgebreide toets geldt, is het niet mogelijk om verblijfplaatsen van broedvogels te verstoren. Het is aan te bevelen om de bomen en struiken te rooien in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september-maart. Indien dit niet mogelijk is, of wanneer redelijkerwijs verwacht kan worden dat binnen de genoemde periode toch vogels in de aanwezige vegetatie broeden, is het noodzakelijk om de bomen vóór de kap te laten controleren door een deskundige. Wanneer dan geen vogels in de bomen nestelen, kan alsnog gekapt worden.

Voor roofvogels, uilen en spechten geldt dat deze jaarrond van een nestplaats gebruik maken. Wanneer een nestplaats van deze soorten verdwijnt, is daarom altijd een ontheffing noodzakelijk. Bij een ontheffingsaanvraag voor vogels dient het ontbreken van alternatieven aangetoond en het behoud van de gunstige staat van instandhouding aangetoond te worden. Om te weten of er nestplaatsen verdwijnen, is een vogelinventarisatie noodzakelijk.

5.2.3 Amfibieën en reptielen

Rondom het plangebied komen strenger beschermde amfibieën en reptielen voor, maar het belang van het plangebied zelf voor deze soortgroepen is onduidelijk. Indien het water in het plangebied leefgebied vormt van strenger beschermde amfibieën, of indien het plangebied een wezenlijk onderdeel uitmaakt van de landbiootop, zal aantasting voor deze soortgroepen onvermijdelijk zijn.

Voor de soorten Heikikker en Poelkikker geldt het strengste afwegingskader. Deze soorten zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en streng beschermd

volgens de Flora- en faunawet. Omdat bij ingrepen altijd sprake moet zijn van dwingende redenen van openbaar belang, kan het voorkomen van deze soorten van invloed zijn op de uitwerking van het masterplan. Ook Hazelworm is streng beschermd. Hoewel het voorkomen van deze soort niet waarschijnlijk is, is het van belang om het verspreidingsbeeld te bevestigen, omdat ook voor deze soort een onderbouwing van alternatieven gegeven moet worden.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

Het masterplan voorziet in de aanleg van bebouwing in bosgebied, dat deel uitmaakt van de POG. Hierbij is de 'Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden' van kracht. Hierin gelden globaal de volgende uitgangspunten.

Ten eerste dient de natuur- en landschapswaarde van het bos nauwkeurig in beeld gebracht te worden. Op deze manier kan een kwaliteitstoets gemaakt worden en kan de aard van de ingreep (verdwijnen leefgebied, verstoring, versnippering) in beeld gebracht worden.

Vóór de compensatie beoordeeld wordt, is het nodig om de voor de ingreep mitigerende (verzachtende) maatregelen uit te werken. Dit betekent onder andere dat te behouden waarden, bijvoorbeeld solitaire bomen, ingepast worden in het stedenbouwkundige plan.

Voor de compensatie dient de totale oppervlakte te verdwijnen bos nauwkeurig te worden bepaald. Bovenop de werkelijke oppervlakte dient afhankelijk van de kwaliteit een toeslag plaats te vinden. In het onderhavige bos zal het gaan om 33%. De inrichting van deze toeslag hoeft niet noodzakelijk in de vorm van bos plaats te vinden.

Er zal een compensatieplan opgesteld worden, waarbij de versterking van de ecologische structuur en herstel van de te verdwijnen natuurwaarden leidend is. Compensatie binnen de Ecologische Hoofdstructuur is niet mogelijk.

Het compensatieplan dient planologisch verankerd te worden tegelijkertijd met de vaststelling van de te compenseren ingreep. Waarborging van het compensatieplan vindt plaats via een bankgarantie.

Bijlage 1. Ruimtelijke plannen en natuurwetgeving

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet van 1998 en 2005 en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt aanvullend gebiedsbescherming plaats door middel van de ecologische hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk.

Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de gebiedsbescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. Ruimtelijke ingrepen die in deze gebieden plaatsvinden dan wel in de nabijheid van beschermde natuurgebieden, moeten worden getoetst op hun effecten op deze gebieden.

De Ecologische Hoofdstructuur voorziet in het behoud, het herstel en de ontwikkeling van nationaal en internationaal belangrijke ecosystemen. De EHS bevat alle gebieden waarop de inspanningen van het Rijk worden gericht om deze opgave te verwezenlijken. Dit gebeurt door ruimtelijke veiligstelling en door inzet van subsidieregelingen. Het EHS-beleid wordt op provinciaal niveau verder uitgewerkt. In Limburg vindt volgens het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) bescherming plaats van de provinciaal uitgewerkte Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Provinciale Ontwikkelingszone Groen. In deze zones dient beleid gericht te zijn op behoud van natuurwaarden. In de EHS wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Ruimtelijke ontwikkelingen dienen getoetst te worden op effecten op de natuurwaarden. Schadelijke effecten zijn alleen toegestaan indien er zwaarwegende maatschappelijke belangen zijn en als alternatieven ontbreken.

Soortbescherming

De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek) vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Welke soorten planten en dieren wettelijke bescherming genieten, is vastgelegd in een aantal bij de Flora- en faunawet behorende besluiten en regelingen.

Sinds 22 februari 2005 is een nieuwe AMvB in werking getreden die voorziet in een wijziging van het 'Besluit beschermde dier- en plantensoorten'. Door deze AMvB is sprake van vier categorieën beschermingsniveaus:

- **niveau 1:** een algemene vrijstelling van in Nederland algemeen voorkomende soorten. Voor deze soorten is geen ontheffing van de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet meer nodig;

- **niveau 2:** een algemene vrijstelling met gedragscode voor een aantal beschermde soorten genoemd in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, zoals b.v. Eekhoorn en Steenmarter. In een op te stellen gedragscode³ moet worden aangegeven hoe bij nieuwe plannen en projecten omgegaan dient te worden met beschermde soorten. Onder deze voorwaarden, vooraf goedgekeurd door de minister van LNV, kan gebruik worden gemaakt van deze vrijstelling;
N.B.: op dit moment bestaat er nog geen algemeen toepasbare, goedgekeurde gedragscode voor een werkwijze bij 'ruimtelijke ontwikkelingen'. Hierdoor kan nog geen gebruik gemaakt worden van de mogelijke vrijstelling voor dier- en plantensoorten welke vallen onder beschermingsniveau 2. Op dit moment moet daardoor voor deze soorten nog altijd ontheffing worden aangevraagd, waarbij de zogenaamde 'lichte toets' wordt gehanteerd. Dit houdt in dat de ruimtelijke ingreep geen afbreuk mag doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
- **niveau 3:** streng beschermde soorten. Dit zijn de soorten genoemd in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en alle soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten kan geen algemene vrijstelling worden gegeven en is voor ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van dwingende redenen van openbaar belang, 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle drie de criteria worden voldaan.
- **vogels:** alle inheemse vogelsoorten zijn vermeld in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Voor deze soorten geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. Wanneer geen gebruik gemaakt wordt van een goedgekeurde gedragscode is voor ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Deze wordt getoetst volgens de 'uitgebreide toets' zoals genoemd bij niveau 3.

Zorgplicht

Artikel 2 van de Flora- en faunawet schrijft voor dat iedereen de algemene zorgplicht voor de in wild levende planten en dieren in acht moet nemen. Dit houdt in dat handelingen die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, maar nadelig zijn voor de flora en fauna achterwege moeten blijven.

Rode lijsten

In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke

³ De gedragscode moet door de sector of ondernemer zelf opgesteld worden.

en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde Besluit Rode lijsten flora en fauna is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvisen (zoals zalm en paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

1. uitgestorven op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal;
3. verdwenen uit Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland;
5. ernstig bedreigd;
6. bedreigd;
7. kwetsbaar;
8. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.

